

Ο ΦΙΛΟΣ
ΤΗΣ
ΝΕΟΛΑΙΑΣ,
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΜΗΝΙΑΙΟΝ.

ΤΟΜΟΣ Γ'.

Τεύχος Γ'.

Ζάκυνθος 1859.

Μάιος.

Ἐκ τῆς παιδικῆς ἀποθήκης ἐγκριθείσης παρὰ τοῦ ὑ-
πουργείου τῆς Ἐκπαιδεύσεως ὡς βιβλίον ἀναγνώσεως ἐν
τοῖς Ἑλληνικοῖς σχολείοις ὑπὸ τοῦ Α. Κ. Παππαζαφειπούλου

ΤΟ ΠΕΡΙ ΙΔΙΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΘΕΟΥ.

Α. Ὁ Θεὸς εἶναι εἰς κατ' οὐσίαν ἐν τρισὶ προσώποις, Πατὴρ, Υἱὸς, καὶ Ἅγιον Πνεῦμα καὶ αὐθύπαρκτος καὶ αἰώνιος, διότι ἐστὶν ἡ πρώτη τῶν ἀπάντων αἰτία, καὶ διότι οὔτε ἀρχὴν ἔλαβεν οὔτε τέλος ἔξει, ἄυλος, ἀσώματος καὶ ἀθάνατος, διότι μόνῃ ἡ ὕλη διαφθείρεται καὶ διαλύεται εἰς τὰ ἐξ ὧν συνετέθη, ὡς τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου, ὁ λίθος, τὸ ξύλον, ὁ χοῦς, κ.τ.λ. αὐτὸς δὲ δὲν εἶναι ὕλη διὰ τὴν διαλυτῆ καὶ φθαρῆ. Παντογνώστης, διότι ὅ,τι πράττομεν αὐτὸς γινώσκει· πάνσοφος, διότι πᾶσαν σοφίαν αὐτὸς γνωρίζει καὶ διανέμει· ἐλεύθερος, διότι οὐδένα εἶχεν, ἔχει, ἢ ἔξει δεσπότην, πλάστην καὶ Κύριον· πανάγαθος, διότι πᾶσα ἀγαθοεργία τὸν Θεὸν ἔχει πηγὴν· δίκαιος, διότι πᾶσα δικαιοσύνη ἐξ αὐτοῦ πηγάζεται· πανάγιος, παντοδύναμος, ἀπειροτέλειος, καὶ ἐν συντόμῳ ὢν τελειότατον, μακαριώτατον, καὶ κύριον ἀπάσης τῆς κτίσεως.

Β'. Τὰ τρία τῆς ἁγίας Τριάδος πρόσωπα εἶναι εἰς Θεὸς ὁμοούσιος, Θεὸς ὁ Πατὴρ, Θεὸς ὁ Υἱὸς, Θεὸς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, μία θεότης, μία οὐσία, μία δύναμις, ἔχουσι δὲ τὰ ἐξῆς ιδιώματα, ὁ μὲν Πατὴρ εἶναι ἀγέννητος, ὁ Υἱὸς γεννητὸς ἐκ τοῦ Πατρὸς ἀρρήτως, πρὸ

των αἰώνων, τὸ δὲ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορευτὸν ἐκ τοῦ Πατρὸς. Ὅταν λέγωμεν ὅτι ὁ Πατὴρ εἶναι Θεός, ὁ Υἱὸς εἶναι Θεός, τὸ Ἅγιον Πνεῦμα εἶναι Θεός, δὲν ἐνοοῦμεν τρεῖς Θεούς, ἀλλ' ἓνα εἰς τρεῖς πρόσωπα, οὐδὲν τῶν ὁποίων εἶναι μεγαλύτερον ἢ παλαιότερον, ἀλλ' ἴσα ἀλλήλοις κατὰ πάντα, πλὴν τῶν ὡς εἴρηται προσωπικῶν αὐτῶν ιδιοτήτων.

γ'. Ὅτι ὁ Θεός εἶναι εἰς ἀλλὰ τρισυπόστατος, ἐξάγεται ἐκ διαφόρων τῆς ἁγίας Γραφῆς περικοπῶν, ὡς 4), ὅταν ὁ Θεός ἐπλασε τὸν ἄνθρωπον, δὲν εἶπεν ἄς ποιήσω ἄνθρωπον καθ' ὁμοίωσίν μου εἰκόνα, ἀλλὰ ποιήσωμεν ἄνθρωπον καθ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν 2), ὅταν ἐπλασε τὴν Εὐαν εἶπεν· «οὐ καλὸν εἶναι τὸν ἄνθρωπον μόνον, ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθὸν καθ' αὐτόν» 3), ὅταν οἱ πρωτόπλαστοι παρήκουσαν τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ καὶ ἀπεβλήθησαν τοῦ Παραδείσου, εἶπεν ὁ Θεός· «αἰδοῦ Ἀδὰμ γέγονεν ὡς εἷς ἐξ ἡμῶν τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρόν» ἐξ ἡμῶν δηλ. πολλῶν ὄντων 4), ὅταν ἐσύγχισε τὰς γλώσσας εἰς τὴν πυργοποιίαν εἶπε· «Δεῦτε καταβάντες συγχέωμεν αὐτῶν τὰς γλώσσας» 5), «Κύριος ὁ Θεός ἐφάνισθεὶς τῷ Μωϋσῆ εἶπεν· «ἐγὼ εἰμὶ ὁ ὢν καὶ ἀπέσταλκέ με πρὸς ὑμᾶς Κύριος ὁ Θεός τῶν πατέρων ὑμῶν» οὕτω, προσθέττει ὁ Σευήρος, τὴν μονάδα διὰ τούτων τῶν ὀνομάτων προσθεῖς τοῦ ὢν καὶ τοῦ Κύριος καὶ τοῦ Θεός παραπόδα τὴν τριτην σημασίαν ἐπάγει τῶν ὑποστάσεων· ὁ Θεός Ἀβραάμ κτλ. ὥστε τὸ ὢν καὶ τὸ Κύριος καὶ τὸ Θεός ἐπὶ ἐκάστην ἴσως καὶ ὁμοτίμως ἐκτείνεσθαι τῶν ὑποστάσεων, ὢν γὰρ ὁ πατήρ, ὢν καὶ ὁ Υἱός, ὢν καὶ ὁ Παράκλητος, τουτέστι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον» 6), ὁ Δαυὶδ λέγει· «ὁ Ὁρόνος σου ὁ Θεός εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, διὰ τοῦτο ἔχρισέ σε ὁ Θεός ὁ Θεός σου» καὶ ἀλλαχοῦ, ψαλμὸς 32. «Τῷ λόγῳ Κυρίου οἱ οὐρανοὶ ἐστερωθήσαν καὶ τῷ Πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ, πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῶν» 7), ὁ Ἰησοῦς λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· «Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τ' ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος» 8), ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Εὐαγγελιστὴς λέγει ἐν τῇ Α. αὐτοῦ ἐπιστολῇ· «Τρεῖς εἰσὶν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ Πατήρ, ὁ Λόγος, καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, καὶ οὗτοι οἱ τρεῖς ἐν εἰσί» 9), Προσθέσατε εἰς τὰς ἀποδείξεις ταύτας ὅτι πολλαχοῦ τῆς παλαιᾶς καὶ νέας Γραφῆς, ἀποδίδονται εἰς τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τ' ὄνομα, ἡ τιμὴ, ἡ σοφία, ἡ δύναμις, καὶ ὅσαι ἄλλαι ιδιότητες προσήκουσιν εἰς μόνον τὸν Πατέρα καὶ εἴλετε ἔχει πληροστάτην ἀπόδειξιν τοῦ τρισυποστάτου καὶ ἀδικιρέτου τῆς Θεότητος.

δ'. Ὁ Θεός δὲν ἐγκατέλιπε τὸν κόσμον ἀφοῦ τὸν ἔκτισεν, ἀλλὰ προνοεῖ περὶ αὐτοῦ. Ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ συνίσταται εἰς τὸ διατηρεῖν τὴν ὑπαρξίν καὶ τὴν δύναμιν τοῦ ἐνεργεῖν τῶν κτισμάτων, ἅτινα εἰσὶν μετ' ἀλλήλων συνδεδεμένα, διὰ τὰ ἴσως πάντοτε χρήσιμα μεταξύ των καὶ διὰ τὰ φυλάττηται ἡ διαμονὴ τοῦ σύμπαντος κόσμου. Ἐκ ταύτης τῆς γενικῆς προνοίας τοῦ Θεοῦ, ὁ ἄνθρωπος ἀπολαμβάνει ἰδίαν κηδεμονίαν ἀνωτέραν τῆς τῶν λοιπῶν κτισμάτων ὡς ἀνώτερος αὐτῶν. Δὲν πρέπει λοιπὸν ποτὲ νὰ λυπῆται διὰ τὰς λύπας καὶ ὀδύνας ἃς ὑποφέρει, καθότι αὐταὶ ἀποσέλλονται ἀπ' αὐτὸν τὸν Θεόν, ὅστις παιδεύει τὸν ἄνθρωπον ὡς ἐπαιδεύσει τὸν Ἰώβ καὶ ἄλλους ἁγίους τῆς Ἐκκλησίας πάντοτε διὰ τὴν ὠφελειάν του, καὶ ἂν σήμερον τοῦ ἀφαιρῇ τοὺς γονεῖς, αὔριον τὰ τέκνα καὶ τοὺς συγγενεῖς, ἂν σήμερον τὸν ὑστερῇ τοῦ πλοῦτου του καὶ αὔριον τῶν κτηνῶν του, τὴν εὐτυχίαν του, δὲν ἐπιταί ὅτι ταῦτα πάντα γίνονται πρὸς βλάβην του, διότι ὁ Θεός οὐδέποτε βλάπτει τινα, ἀλλὰ τὸν δοκιμάζει διὰ τῆς δυστυχίας διὰ τὰ εἶδη ἐὰν ἴσως ἄξιός τῆς αἰωνίου βασιλείας καὶ διὰ τὰ γνωσθῆ ἡ φρόνησις αὐτοῦ καὶ ἡ πρὸς τὸν Θεὸν πεποιθήσις του· «οὗτος ἐστὶν ὁ νοήμων κυβερνήτης, ὁ ἐσχασημένος τῆς ὑποκειμένης φύσεως μεταχειριζόμενος τὰ συμπίπτοντα καὶ ὅμοιος αἰεὶ αὐτῷ διαμένων μῆτε ἐπαιρόμενος ἐν ταῖς εὐθυμίαις, μῆτε καταπίπτων ἐν ταῖς συμφοραῖς.» (Μ. Βασίλειος.) Πολλάκις ὁ Θεός μᾶς τιμωρεῖ καὶ ὅμως ἡ τιμωρία αὕτη εἶναι καρπὸς τῆς καλοκαγαθίας του πρὸς τὴν ὠφελειάν μας. «Ἔστι ποτὲ ἡδονῆς λύπη τιμιωτέρα καὶ κατήφεια πανηγύσεως καὶ γέλωτος οὐ καλοῦ δάκρυον ἐπαινετόν. Ἔστι γὰρ ὅτε καὶ τοῦτο φάρμακον ἀγαθὸν εἰς σωτηρίαν ἢ εὐλίψις.» (Γρηγόριος ὁ Θεολόγος.) Πολλάκις πάλιν ὁ Θεός διὰ τῆς ὑστερήσεως ἀγαθοῦ μας τινός, μᾶς ὀδηγεῖ νὰ ἐρωτήσωμεν ἑαυτοὺς μήπως κατὰ τι παρέβημεν τὰς ἐντολάς του. Ὡς ποσάκις εὐρομεν ὅτι ἡ δυστυχία αὕτη προήλθεν ἀπὸ τὴν δεῖνα καὶ δεῖνα κακίαν μας! Τοιαύτη πρόνοια μόνον ἀπὸ τὸν οὐρανὸν δύναται νὰ κατέβῃ ἐπὶ τῆς γῆς. Ὅσάκις λοιπὸν, ὦ τέκνα μου, ὑποφέρετε δυστυχίαν τινα, ἐρωτᾶτε ἑαυτοὺς, κατὰ τι ἡμαρτήσαμεν πρὸς Κύριον τὸν Θεὸν μας; Ἐὰν δὲ ἦσθε εὐσεβεῖς τὴν καρδίαν καὶ ἀγαπάτε τὴν ἀρετὴν, εἴλετε εὐρεῖν τὴν αἰτίαν τῆς δυστυχίας, θεραπεύσατε οὖν αὐτὴν ἵνα μὴ εἰσέλθῃ ὑμῖν νέα συμφορὰ ἁμαρτάνετε πολλάκις πρὸς τοὺς γονεῖς ὑμῶν, τί πράττουσι λοιπὸν οὗτοι καθ' ὑμῶν; Σᾶς παιδεύουσι διὰ τὰ ἴσως σωφρονήσωσιν, οὕτω καὶ ὁ πατήρ ἡμῶν ὁ οὐράνιος, μᾶς παιδεύει διὰ τὰ σφάλματά μας τὰ ὁποῖα πρέπει πάντοτε νὰ γνωρίζωμεν διὰ τὰ μετανοῶμεν καὶ σωζόμεθα δεινοτέρων

δοκιμασιών, ελπίσεων και δυστυχιών. Πολλάκις ὁ ἄνθρωπος ἀπορεῖ και ἐξίσταται διὰ τὰς πολλὰς ἀλλεπαλλήλους συμφορὰς ἃς ὑποφέρει, σπανίως ὅμως σκέπτεται ὀρθῶς δι' ὃ και ἀποτυγχάνει. Διὰ τὴν ἀλύση τὴν ἀπορίαν του ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ ἐξετάσῃ ἑαυτὸν μιμούμενος τὸν ἱατρὸν, ὅστις διὰ τὴν φωτισθῆ περὶ τῆς ἀσθενείας τοῦ ἀσθενοῦς αὐτοῦ, ἐρευνᾷ νὰ εὑρῇ τὴν ἀρχικὴν τοῦ πάθους αἰτίαν διὰ τὴν νὰ ἐπιτύχῃ κάλλιον εἰς τὴν θεραπείαν, τοῦτο δὲ πράττων, και ὁ ἐξετάζων σπουδαίως και ἐμφρόνως ἑαυτὸν, εἴλεει γίνεαι τῶν ἱατρῶν ὁ εἰδημονέστερος, διότι εἴλεει ἐφεύρει τὸ φάρμακον τῶν ἠθικῶν ἀσθε- νιῶν τὰς ὁποίας οἱ ἱατροὶ οὐκ ἠδυνήθησαν νὰ θεραπεύσωσι. Πᾶσα δυστυχία ἥτις ἐπέρχεται εἰς τὸν ἄνθρωπον ἐξ ἁμαρτίας ἐπισυμβαί- νει πρὸς σωτηρίαν αὐτοῦ, ἡ πείρα δὲ, ὡς τέκνα μου, μ' ἐδίδαξεν ὅτι τοῦτο εἶναι τῶν ἀληθειῶν ἡ ἡγεμονία. Οἱ ἀνθρώπιοι νόμοι τι- μωροῦσι διὰ πονῶν τὸ ἁμάρτημα, οὐχὶ διότι προσβολὴ ἐστὶ κατὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ διότι ἐστὶ προσβολὴ κατὰ τῆς κοινωνίας, ἀλλ' ὑ- πομονὴ, ἐάν τὸ ἁμάρτημα ἐτιμώρουν ὡς ἔδει, και χάριν τῆς κοι- νωνίας, δυστυχῶς ὅμως οἱ νόμοι οὗτοι τιμωροῦσι μόνον τὰς ἐξωτε- ρικὰς πράξεις και δὲν ὑπεμβαίνουσιν εἰς τὰς ἐσωτερικὰς ἐξ ὧν πη- γάζουσιν αἱ ἐξωτερικαί, ἐπειδὴ δὲ εἶναι ἀναντίρρητον ὅτι ἡ γῆ εἰς ἣν κατοικοῦμεν, εἶναι καθαρτήριον τῶν κηλίδων ἃς ἡ πρωτοεργὸς ἁ- μαρτία ἐδώρησεν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, ἔπεται ὅτι ὁ Θεὸς ὅστις εἴ- λει νὰ καταστήσῃ τὸν ἄνθρωπον ἐλευθέρως ἄξιον αὐτοῦ, συγχωρεῖ νὰ τιμωρῆται και ἄλλως διὰ τὴν ἐξωτερικὴν και τὴν ἐσωτερικὴν συγ- χροῦς ἁμαρτίαν ἣν διεπράξατο κατὰ τῆς κοινωνίας, και περὶ ἧς οἱ ἀνθρώπιοι νόμοι οὐ προέβλεψαν, δηλαδὴ διὰ τῆς δυσυχίας ἣν ἠ- δόκασε νὰ ὑποφέρῃ. Ἡ δυσυχία λοιπὸν ἔχει πηγὴν τὴν ἐξωτερικὴν και ἐσωτερικὴν ἁμαρτίαν, πρέπει λοιπὸν ν' ἀποφεύγῃ ὁ ἄνθρωπος ὅσον δύναται αὐτὴν διὰ τὴν νὰ γίνηται και ὀλιγώτερον δυσυχὴς και ἰ- δοῦ ἡ ρίζα τῆς εὐδαιμονίας ποῦ ὑφίσταται. Ἐγνώρισα πολλοὺς ἀν- θρώπους και πάντοτε μετ' ἐπιστάσις ἐξέτασα ὅσον ἠδυνήθη τὰ ἐ- πισυμβαίνοντα αὐτοῖς και εὐτυχῶς αἱ ἐξετάσεις μου δὲν ἀπέβησαν μάταιαι. Εἶδον νέον τινα ὀρκισθέντα ψευδῶς και μόλις ἐξῆλθε τοῦ Δικαστηρίου και ὑπηρετῆς δρομαίως ἦλθε νὰ τῷ ἀναγγεῖλῃ τὸν θά- νατον τοῦ υἱοῦς υἱοῦ του, ὁ δειλαίος ὅμως δὲν ἀπέδωσε τὸν θά- νατον εἰς τὴν ψευδορκίαν του, ἀλλ' ἐσιώπησεν ἐνδομύχως τυφλωθεὶς ἐκ τῆς ἁμαρτίας. Εἶδον ἄλλον ἀποστειλάντα εἰς τὸν τάφον ἀλλη- λωδιδόχως ἐννέα τέκνα του και ἐνῶ ἠδύνατο, ἐάν εἶχεν ὀρθὸν λο- γικὸν, ν' ἀποφύγῃ διὰ τῆς ἀποχῆς τῆς κακίας, τοὺς περισσοτέρους, ἴσως δὲ και ὅλους τοὺς θανάτους τῶν τέκνων αὐτοῦ, ἐπέμεινε νὰ ἦναι

ὁ αὐτὸς, ἔπεται λοιπὸν ὅτι και ἄλλαι δυστυχίαι εἴλουσι τῷ ἐπι- συμβῆ. Δὲν ἐκτείνομαι ἐπὶ πλέον ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, διότι ταῦτα τὰ δύο παραδείγματα δύναται νὰ σὰς πείσωσιν, ὡς τέκνα μου, ὅτι ἡ ἁμαρτία εἶναι ἡ πηγὴ τῶν δυσυχιῶν, ἥτις τόσῳ μᾶλ- λον ἐπαχθεστέρα γίνεται, ὅσον οἱ ἀνθρώπιοι νόμοι πολλάκις, πολ- λοὺς δολίους διαλογισμοὺς, πολλὰς ἀφρόνους πράξεις, οὐχὶ μόνον ὑ- περασπίζονται ἀλλὰ και ἐπαινοῦσι και βραβεύουσιν. Ὅτι ὁ Θεὸς ὅτι ἀπιστέλλει εἰς τὸν ἄνθρωπον, πάντοτε ὠφέλιμον αὐτῷ ἐστὶ, και ὅτι ἡ πρόνοια αὐτοῦ ὑπὲρ τοῦ κόσμου εἶναι ἄπειρος, ὁμολογεῖται παρὰ τῆς Συνειδήσεως πάντοτε. Ὁ Θεὸς εἶναι δίκαιος και εἰς ἀπάσας τὰς τοῦ βίου περιστάσεις, ὡς καλὸς πατὴρ, δίδει ἀναμιξ χαρὰς και λύπας, και ὅταν ὁ ἄνθρωπος αἰσθάνεται χαρὰν, εἶναι σημεῖον ὅτι εὐ- ἀρεστον τι τῷ Θεῷ διεπράξεν, ὅταν δὲ ὑποφέρῃ λύπας, ἀναντίρρη- τον συμπέρασμα ὅτι δυσῆρεστον τὸν Θεόν. «Ἐνὶ μόνον πεισθῆται χρῆ, ὅτι συμπερόντως ἡμῖν ἅπαντα οἰκονομεῖται παρὰ τοῦ Θεοῦ, τὸν δὲ τρόπον μηκέτι ζητεῖν, μήτε ἀγνοοῦντο; ἀσχάλειν ἢ ἀθυμεῖν; οὐτε γὰρ δυνατὸν τοῦτο εἰδέναι, οὔτε συμφέρον; τὸ μὲν διὰ τοῦ; εὐνη- τοῦ; εἶναι, τὸ δὲ διὰ τὸ ταχέως; εἰς ἀπουσίαν αἰρεσθαι.» (Θεὸς Χρυσόστομος). Δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ δυσανασχετῶμεν και γινώμεθα βλάσφημοι κατὰ τοῦ Θεοῦ ὅταν δυστυχωμεν, ἀλλ' οὔτε νὰ ἐπαι- ρώμεθα ὅταν εὐτυχωμεν, ἀλλ' ὡς λογικὰ ὄντα ν' ἀνακρίνωμεν ἑαυ- τοὺς και τὰ περὶ ἑαυτοῦ; ἐμφρόνως και ἀπαθῶς, ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὰ τοῦ Νεῖλου. «Πάντων σου τῶν πραγμάτων κατευοδοιμένων ἐκ- δήλου μεταβολὴν και πάλιν ποτὲ ὑπὸ ἀπροσδοκῆτων συμφορῶν κυ- κλούμενος φαντάζου τὰ χρυσὰ και κρεῖττονα.» Καὶ ἐσόμεθα βέβαιοι ὅτι διὰ τῆς μετανοίας και ἀποχῆς τοῦ κακοῦ και ἡ δυσυχία εἴλεει ἐκλείψῃ και χαρὰ εἴλεει ἐπέλθῃ τόσῳ μᾶλλον εὐφρόσυνος, ὅσον και τὸ αἴτιον τῆς ἀποχῆς εἶναι και εὐγενέστερον.

Ο ΙΠΠΟΤΗΣ ΣΤΑΜΦΟΡΑΙΟΣ ΡΑΦΦΛΗΣ.

Περὶ τοῦ; 1817 ὁ Κύριος Ράφφλης μετέβη εἰς τὴν Βεγκούλην, κατὰστῆμα ἐπὶ τῆς Σουμάτρας, τότε μὲν ὑποκειμένον εἰς τοὺς Ἄγ- γλους, ἀπὸ δὲ τὸ 1825 εἰς τοὺς Ὀλλανδοὺς. Κατ' ἀρχὰς τῆς ἐν- ταῦθα διατριβῆς του, καθότι διέτριψε πολλὰ ἔτη εἰς τὰς ἀνατολι- κὰς Ἰνδίας, διῆγε ζωὴν εὐδαίμονα τῷ ὄντι; ἀρχῶν τοῦ τύπου ἡ- γαπάτο ἀφ' ὅλους διὰ τὰς ὑπὲρ αὐτῶν προσπάθειάς του, και ἀδι- στάκτως ἀνεπαύσατο εἰς τὴν γνώμην αὐτοῦ και συμβουλὴν.

Ἡ βεβαίωσις ὅτι παρὰ πάντων ἠγαπᾶτο ἐσύντεινεν ἔχει ὀλίγων εἰς τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ Κυρίου Ράφφλου, καὶ ὠμολόγησε εὐχαρίστως ὅτι πᾶσα ἐπιθυμία τῆς καρδίας του ἦτο πεπληρωμένη. Εἰς τὴν οἰκίαν του ἐπεκράτει ἄκρα υγεία· τὰ τέκνα του ἦσαν τὸ καύχημα καὶ ἡ ἀγαλλίασις τῆς ψυχῆς του· καὶ ἔχων κλίσιν πρὸς τὴν φυσικὴν ἱστορίαν δισκεδάζεε μὲ αὐτὴν ἀθῶως καὶ τερπνῶς τὰς εὐκαιροὺς του ὥρας. Τὴν κλίσιν ταύτην ἔλαβον καὶ τὰ τέκνα του. Ἐφθασαν δὲ νὰ ἡμερώσουν δύο τίγρεις· καὶ μίαν ἄρκτον τόσον, ὥστε χωρὶς δεσμοῦ καὶ κλωβία, ἀλλὰ μὲ μόνην τὴν ἐπιστάσιν τοῦ φύλακός των, διέτριβον ὁμοῦ μὲ τὰ τέκνα τοῦ Κυρίου Ράφφλου ἐντὸς τῶν οἰκημάτων των. Θέλημα περιέρχον παρέστενεν ἡ συναναστροφή αὐτῆ συγκειμένη ἀπὸ τοὺς τίγρεις, τὴν ἄρκτον, ἓνα ψιττακίον καὶ μίαν κατὰ πολλὰ ἀγαπητένν αἰλουρον, συμπαιζόντα ἅλα ὁμοῦ χωρὶς τὸν παραμικρὸν φόβον.

Ἀπλούστερον βίον παρὰ τὸν τοῦ Κυρίου Ράφφλου δυσκόλως ἄλλος τις διῆγεν ἐκ τῶν κατεχόντων δημοσίαν θέσιν. Ἐσκηκόντο πρῶτ, καὶ ἐπισκεπτόμενος τὰ χωρία ἠγαλλιᾶτο ἐπιθεωρῶν τὰ ἀγροκίπια, καὶ διὰ τῆς παρουσίας του ἡ φιλοπονία τοῦ λαοῦ ἐμψυχούτο. Ἀκολούθως ἐπιστάτει τοὺς ὃ ἢ ὁ ἰχνογράφους του τοὺς ὁποίους ἐνασχολοῦσεν εἰς τὴν φυσικὴν ἱστορίαν, ἢ ἐπισκέπτετο τὴν παράδοξον συναγωγὴν ζῶων τὰ ὁποία ἡμερώνοντο ἀδιαλείπτως εἰς τὸν οἶκόν του. Σπανίως ἐγευματίζεε μόνος, διότι ἐθεόρει τὸ κατὰσθημα ὡς οἰκογένειαν τῆς ὁποίας αὐτὸς ἦτον ἡ κεφαλή. Τὴν ἐσπέραν τὴν ἐξώδευεν εἰς ἀνάγνωσιν, εἰς μουσικὴν καὶ εἰς συνομιλίαν· ποτὲ δὲν ἐσυγχῶρει εἰς τὸν οἶκόν του διασκεδαστικὸν τι παίγιον.

Ἄλλ' εἰς τὸ μέσον τῶν τοσοῦτων πηγῶν ἀπολαύσεως δὲν τοῦ ἐφυγεν ἀπὸ τὸν νοῦν ὅτι οὐρανὸς γαληνότατος σπανίως διαμίνει πολλὸν καιρὸν ἀνέφελος, διὸ συχνὰ ἐνουθέτει πρῶτος τὴν σύζυγόν του, καὶ τῆς ἔλεγεν νὰ μὴν ἐλπίζῃ ὅτι διὰ παντὸς ἤθελον χαίρεσθαι τὰ τόσα ἀγαθὰ τὰ ὁποία ἡ θεία πρόνοια τοὺς εἶχεν ἐπιδαφιλεύσειν. Καὶ τῷ ὄντι· μετ' ὀλίγον τὰ πράγματα ἐστράφησαν δεινῶς. Κατὰ πρῶτον τοῦ ἀρρήθην ὁ πρὸ πάντων φίλιτατος εἰς τὴν πατρικὴν καρδίαν υἱός, τοῦ ὁποίου τὸ πνεῦμα καὶ τὸ κάλλος ἦσαν τὸ καύχημα καὶ ἡ εὐδαιμονία του, μετ' ὀλίγων ὥρῶν ἀσθένειαν ἐξέπνευσεν· καὶ ἀπὸ ἐκείνην τὴν στιγμήν ἕως τῆς ἐπιστροφῆς του εἰς τὴν Ἀγγλίαν, νόσοι καὶ θάνατοι ἐπεκράτουν εἰς τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ. Τοῦ Παντοδυνάμου δὲ ἡ εὐσπλαγχνία ικανοποιεῖ αὐτὸν, ὥστε ἐδέχετο τὰς θλίψεις ταύτας μὲ μεγαλοψυχίαν, πεποιθὼς ὅτι ἦσαν τὰ τοιαῦτα δεινὰ δοκιμασίαι πίστεως, ὅχι παιδείαι ὀργῆς. Τοῦτο δὲ συ-

νεχῶς ἔλεγεν· «Ἄν ἦτον ὁ μακαρίτης υἱός μου ὡς τὰ κοινὰ παιδία, ὁ καιρὸς ἤθελον ἔχει μετριασμένην τὴν λύπην μου· ἀλλὰ πόση διαφορά!!!»

Ἡ δὲ σύζυγος τοῦ Κυρίου Ράφφλου οὔσα κατατεθλιμμένη διὰ τὸν χαμῶν τοῦ ἀγαπητοῦ υἱοῦ τῆς, ἀνίκανος νὰ ὑποφέρῃ καὶ αὐτὸ τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, ἔκειτο ἐπὶ τῆς κλίνης τῆς βασιανίζομένη ἀπὸ ἀπαρηγόρητον λύπην. Γραῖά τις γυνή, ἐκ τῆς κατωτέρας τάξεως, προχωρεῖ εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς Κυρίας καὶ εἰρουῦσα αὐτὴν ὡς εἶπομεν τῆς λέγει· «Ἦλθα νὰ σὲ εὐρῶ, ἐνῶ οὐδεὶς ἄλλος τολμᾷ νὰ ἐλθῇ ἐδῶ εἰς τὸ τόσον σκότος, καὶ νὰ σοῦ εἶπω· διατί κάθεσε ἐδῶ κλεισμένη τόσας ἡμέρας; δὲν ἐντρέπεσε νὰ λυπηθῆαι τόσον ἐνῶ ἔπρεπε μάλιστα νὰ εὐχαριστῆς τὸν Θεὸν ὅστις σοῦ ἔδωκε τὸ ὠραιότερον τῆς γῆς τέκνον; δι' αὐτὸ τὸ δῶρον τοῦ Θεοῦ δὲν σὲ ἐζήλευον ὄλοι; ὠμίλει ποτὲ κάνεις περὶ αὐτοῦ χωρὶς θαυμασμόν; αὐτὰ τόσα ἀγαθὰ τοῦ Θεοῦ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον τὰ ἀνταμοίβης; μάλιστα νὰ εὐχαριστῆς τὸν Θεὸν διότι δὲν τὸ ἄφησε εἰς τὸν κόσμον νὰ μακρυνθῇ ἀπὸ βάσανα, ἀλλὰ τὸ ἐπῆρεν εἰς τοὺς οὐρανοὺς ὡς πρᾶγμα πολύτιμον. Τί καλῆτερον ἤθελες; ἂς λείψωσι πλέον τὰ κλαύματα καὶ ἄφες με ν' ἀνοίξω ἐν παράθρον.»

Οὔτε ἕως ἐδῶ αἱ θλίψεις σταματοῦν· μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀποθνήσκει καὶ ὁ δεύτερος υἱός, καὶ μετὰ δέκα ἡμέρας ἡ θυγάτηρ των, ὥστε ἐντὸς ἑξ̄ μηνῶν ἔχασαν τὰ τρία μεγαλύτερα τέκνα των. Ἐκαστος ἂς στοχασθῇ τὴν θέσιν τῶν δυστυχῶν γεννητόρων. Ὁ δὲ Κύριος Ράφφλος μὲ πολλὴν μεγαλοψυχίαν ἔλεγεν· «Δὲν μὰς ἀπέμεινε παρὰ ἓν τέκνον· ἴσως ἤμεθα παραπολὺ εὐδαίμονες· ἴσως ὑπερηφανεύθημεν διὰ τὰ ἀγαθὰ μας· καὶ ἂν δὲν ἐλαμβάναμεν τὴν τοιαύτην πληγὴν, ἐνδεχόμενον ὅτι ὀλίγον ἠθέλαμεν αἰσθάνεσθαι τὴν ἀνάγκην τῆς μελλούσης καταστάσεως. Ἄς γίνεταί τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου, καὶ ἡμεῖς εἴμεθα εὐχαριστημένοι.»

Κατὰ τὰς 2 Φεβρουαρίου 1824, καθίκοντα δημοσία ἠνάγκασαν τὸν Κύριον Ράφφλιν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Ἀγγλίαν, καὶ μετὰ τῆς ἐπιλοῖπου τοῦ οἰκογενεῖας ἐπεμβὰς εἰς πλοῖον ἐπονομαζόμενον Φήμεν ἐξέπλευσε μὲ ἀνεμον οὐριον καὶ μὲ πᾶσαν ἐλπίδα συντόμου καὶ εὐαρέστου ταξιδίου. Ἀλλὰ πρὸς τὸ ἐσπέρας συνέβη μεταβολὴ δεινότητι. Τὴν στιγμήν καθ' ἣν ἐπλαγιάζαμεν, λέγει ὁ μνηστὴς Κύριος, ἠκούσθη κραυγὴ, πυρκαϊά, πυρκαϊά, καὶ μετὰ πέντε λεπτά ὅλον τὸ πλοῖον ἐμπρήσθη. Φωνάζει ὁ πλοίαρχος, τὰς λέμβους εἰς τὴν θάλασσαν, καταβάσατε τὴν Κυρίαν Ράφφλου μὲ τὸν σύζυγόν της καὶ τέκνον της, καὶ κωπηλατεῖτε! μακρὰν μακρὰν ἀπὸ τὸν πρῶμην

τοῦ πλοίου. Μόλις αὐτὰ ἔγιναν καὶ αἱ φλόγες ἐξεφθάρησαν ἀφ' ὅλα τὰ μέρη. Εἶσθε ὅλοι μέσα; ἐφώναζεν ὁ πλοίαρχος, καὶ ὅλοι ἐκτὸς τοῦ ἀσθενοῦς Ἰάνωνος. Εἶναι τρόπος νὰ τὸν σώσωμεν; ὄχι, ἀπαντᾷ τὰ πλήρωμα· ἀλλ' ὁ πλοίαρχος δραμὼν πρὸς τὴν πρόραν τοῦ πλοίου, ἤρπασε καὶ αὐτόν. Γεγόμενα ταῦτα, τὸ πλοῖον κατεστήθη μεγαλοπρεπῆς φανὸς ὅστις μᾶς ἔδειξε τὸν πρὸς τὴν παραλίαν δρόμον. Ἐξηκολούθει δὲ νὰ καίηται ἕως τὸ μεσονύκτιον ἢ δὲ ἐμπεριοχόμενη πυρίτις, βυθισθεῖσα εἰς τὴν θάλασσαν, χάρις εἰς τὸν Θεόν, δὲν ἐκπυροκρότησε, τὸ ἐμπεριεχόμενον δὲ νίτρον ἀναπτόμενον ἀπέπεμπε φλόγας λαμπράς, αἵτινες μᾶς ὠδήγησεν καὶ ἐπορεύθημεν πρὸς τὴν γῆν.

Περὶ τὰς 9 τὸ πρωὶ διὰ τῆς βοήθειας πλοίου τινος ἐφθάσαμεν εἰς τὸν λιμένα, ὅπου ἄλλο δὲν ἠκούετο εἰμὴ τὸ δόξα εἰς τὸν Θεόν.

Εἰς τὰ τοσαῦτα δεινὰ οὔτε γογγυσμὸς, οὔτε θρήνος ἐξέφυγε ποτὲ ἀπὸ τὰ χεῖλη τοῦ Κυρίου Ράφλου, μάλιστα κατὰ τὴν ἀκόλουθον Κυριακὴν, δημοσίως ἀπέδωκεν εὐχαριστίας εἰς τὸν Παντοκράτορα Θεὸν ὅτι διεφύλαξεν αὐτὸν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ ἀπὸ τὸν διὰ πυρὸς φρικώδη θάνατον.

Κατὰ τὸν Ἀπρίλιον δὲ ἀνεχώρησε πάλιν ὁ μνησθαῖς Κύριος διὰ τὴν Ἀγγλίαν, ὅπου κατευδῶθη τὸν Αὐγούστου.

(Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ.)

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΠΟΛΙΤΗΣ.

Τότε ἓνας Βασιλεὺς τῶ ὄντι βασιλεύει, ὅταν ἔχει θεμελιωμένην τὴν δυνάμιν του εἰς τὰς καρδίας. Ἡ ἀγάπη τῶν ὑπακόων του εἶναι τὸ κυριώτερον του ἀπόκτημα, διὰ τοῦτο ἓνας Μονάρχης εἶναι ἢ εἰκὼν τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, ὅλοι τὸν ὑπακούουσι μὲ μεγάλην εὐπειθειαν, καθότι ὅλοι αἰσθάνονται μίαν κάποιαν ἡδονὴν νὰ λαμβάνωσι καὶ ἐκτελῶσι τοὺς νόμους του, καὶ νὰ μαντεύωσι τὰς ἐπιθυμίας του. Εἶναι τότε ὡς πατὴρ ἐν τῶ μέσῳ τῶν τέκνων του, τὰ ὅποια ἀμιλλῶνται νὰ δεῖξωσι τὴν πρὸς αὐτὸν ὑποταγὴν, ἥτις ποτὲ δὲν εἶναι εὐκρινὴς παρ' ὅταν συναδύεται ἀπὸ τὴν ἀγάπην. Ταῦτα τὰ αἰσθήματα εἶχεν εἰς τῶν σεβασμιωτάτων ἡγεμόνων τῆς Εὐρώπης, ὁ Βασιλεὺς τῆς Σβεκίας, ὅστις ἐχαίρετο νὰ βλέπῃ καὶ νὰ βλέπηται συχνὰ ἀπὸ τοὺς λαοὺς του, ἀπολαμβάνων οὕτω καθημερινῶς ἀληθοῦς ἀγάπης λατρείαν, ἀσυγκρίτως μεγαλητέραν τοῦ δουλικοῦ ἐκείνου σεβασμοῦ, τὸν ὁποῖον ἢ ψευδῆς μεγαλειότης ἀρπάζει ἀκουσίως μὲ τὴν δυνάμιν τοῦ φόβου ἀπὸ τῶν λαόν σεβας προσφερόμενον μᾶλλον εἰς

τὸ ἐπάγγελμα παρὰ εἰς τὴν ἀξίαν τοῦ ὑποκειμένου.

Ὁ Γουστάθος ἀποστρεφόμενος τὰς πομπὰς θεωρουμένας ὑπ' αὐτοῦ ὡς πράγματα ἀνωφελῆ εἰς τὸν ἄνθρωπον, διέδωκε μίαν ἡμέραν ἔφιππος ἀπὸ ἐν χωρίον τῆς ἐπικρατείας του μὲ τρόπον τὸσον ἀπλοῦν καὶ συνωδευμένον ὡς ὁ κοινώτερος περιηγητής. Ἡ εὐγενὴς ὁμῶς μορφὴ του ἔδεικνε γενναιοτέραν ψυχὴν. ἰδὼν μίαν νέαν χωριατοπούλα ἢ ὁποῖα ἀντλούσε νερὸν ἀπὸ τὸ πηγᾶδι, ὠραίου καὶ εὐγενοῦς χαρακτῆρος, ἔσυρε τὴν προσοχὴν του καὶ τῆς ἐζήτησε νὰ πῆ. — Μετὰ χαρᾶς, Κύριε, ἀπεκρίθη ἡ νέα, πλὴν συγχώρησέ με ἂν δὲν δύναμαι νὰ περιμείνω διότι ἡ μήτηρ μου ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ ἐμὲ καὶ ἔλω νὰ εὐρίσκωμαι σιμὰ της. — Ἐχεις μητέρα; — Μάλιστα, μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, εἶναι πτωχὴ καὶ δὲν ἔχει εἰς τὸν κόσμον παρὰ ἐμὲ μόνον. — Ποῦ κάθησαι; — Ἐκεῖ κάτω. — Πῶς, εἰς ἐκείνην τὴν ποταπὴν καλύβην; — ναι, ἐκείνη εἶναι ἡ κατοικία μας.

Ὁ Βασιλεὺς πεζεύσας παρευθὺς τῆς εἶπεν· Ἄν θέλῃς, ὠραία μου κόρη, θέλω σὲ ἀκολουθήσει. Ἐπιθυμῶ νὰ ἴδω ταύτην τὴν μητέρα, πρὸς τὴν ὁποῖαν δεικνύεις τόσον ἀγάπην. — ὦ, ναι, τὴν ἀγαπῶ ἐκ καρδίας, καὶ ἔχω μεγάλην ἐπιθυμίαν νὰ δοκιμάσῃ ταύτην τὴν ἀγάπην μου.

Οὕτω λέγουσα ἡ χωριατοπούλα ἐπλησίασεν εἰς τὴν καλύβην της, εἰς τὴν ὁποῖαν μόλις ὁ Γουστάθος ἐμβῆκεν, ἤκουσεν θαναγμοῦς, καὶ εἶδε τὴν νέαν τρέχουσαν εἰς μίαν πενιχρὰν κλίνην. — Μητὲρ μου, ἐδῶ εἶναι ἓνας Κύριος τοῦ ὁποῖου ἔδωσα νὰ πῆ καὶ ὅστις ἠθέλησε νὰ σὲ ἰδῇ. Ἡ θέα μόνον τῆς καλύβης, ἢ ὁποῖα τῇ ἀληθείᾳ ἐφαίνετο ἢ καλύβη τῆς πτωχίας, ἐκίνησεν εἰς οἶκτον τὸν βασιλέα, ἀλλ' ἡ λύπη του πῆξεν ἰδὼν μίαν ἀσθενῆ δυστυχισμένην γραῖαν κειμένην ἐπάνω εἰς ὀλίγα ἄχυρα. — Ἄ! ἀθλία γυνὴ πόσον σὲ λυπούμαι! Κύριε μου, ἢ θέσις μου ἠθελεν εἶσθαι πολὺ πλέον ἀξία λύπης, ἂν δὲν εἶχα ταύτην τὴν ἀγαπητὴν θυγατέρα, ἢ ὁποῖα προσπαθεῖ νὰ μὲ παρηγορῇ μὲ παντοδαπὰς φροντίδας. ἠθέλατε ποτὲ τὸ πιστεῦσαι! ἀπεροῦξ τὰς ἡμέρας καὶ νύκτας ἐργαζομένη, καὶ ἡ ἐργασία της εἶναι ἐκείνη ἢ ὁποῖα ἀκόμη μὲ διατηρεῖ εἰς τὴν ζωὴν! Ὁ Θεὸς νὰ τὴν εὐλογίῃ καὶ ἀνταμοίψῃ, ἐπρόσθεσε κλαίουσα ἢ καλὴ μήτηρ. — Ὅποια συγάτηρ! ἐφώναζεν τότε ὁ Γουστάθος μὲ τὰ δάκρυα εἰς τὰ μάτια εἶπέ μου, ἀκριβῆ μου νέα, θέλεις νὰ ἔλθῃς εἰς Στοκόλμην; ἐκεῖ σὲ ὑπόσχωμαι κατὰστασιν, ἄνδρα. . . ὄχι, ὄχι! καὶ βασιλεύσω νὰ μὲ κάμῃς ποτὲ δὲν θέλω ἀφίσει τὴν μητέρα μου. Ὁ Βασιλεὺς γελάσας εἰς τοιαύτας λέξεις εἰπομένης μὲ ὅλην τὴν νεανικὴν ἀθῶαν ἀπλότητα— ναι, ἀξιοτίμη νέα, εἶπεν, ἐπειδὴ θέλεις νὰ καθίσῃς ἐδῶ καὶ νὰ μὴ χωρισθῇς ἀπὸ τὴν ἀγαπητὴν σου μητέρα, συγχώρησόν μου νὰ σοῦ

προσφέρω μικρὸν δῶρον, πρὸς ἀνταμοιβὴν τῆς ἀρετῆς σου· ἰδοὺ λάβε τοῦτο τὸ πουγγίον.—Χρήματα! τί λέγεις μητέρα μου νὰ τὰ δεχθῶ; ναι, δεξοῦ τα, μὴ φοβηθῆς νὰ λάβῃς τὸ μικρὸν τοῦτο δεῖγμα τοῦ πρὸς σὲ σεβασμοῦ μου.—"Ὡ τοῦτο θέλει χρησιμεύσει διὰ τὴν μητέρα μου, καὶ τρέχει νὰ δώσῃ τὰ χρήματα εἰς τὴν γραῖαν.—Γνώριζε, ἐπανέλαβεν ὁ Γουστάβος, ὅτι δύνασαι ἐλευθέρως νὰ τὰ λάβῃς· ἔχω χρέος νὰ σᾶς εὐεργετήσω· εἶμαι ὁ Βασιλεὺς σας.—Ὁ Βασιλεὺς μας! καὶ αἱ δύο ταῦτοχρόνως ἐφώναζαν! Καὶ ἡ ἀσθενὴς γραῖα τρέμουσα καὶ κλονιζομένη ἐσηκώθη διὰ νὰ ὑπάγῃ νὰ γονατίσῃ ἔμπρὸς εἰς τὸν Βασιλέα, ἐπὶ τοῦ ὁποίου τοὺς πόδας εὐρίσκετο ἤδη ἡ κόρη τῆς. Ἄλλ' ὁ Γουστάβος τρέχων πρὸς αὐτὴν τὴν ἠνάγκασε νὰ μείνῃ, καὶ κλαίων τῆς εἶπε·—Μεῖνε, καλὴ γραῖα, μεῖνε· ναι, ἐγὼ εἶμαι ὁ πατὴρ σας, καὶ ἔχω χρέος νὰ σᾶς δίδω δοκιμὰς τῆς ἀγάπης μου. Ἐξηκολούθει καὶ σὺ ἐνάρετος κόρη μου νὰ φροντίζῃς διὰ τὴν μητέρα σου. Ἐπειτα ἀγκαλιάσας τὴν γραῖαν, ὑγίαине ἀγαπητῇ μου μητέρα τῆς εἶπεν . . . ὑγιαίνατε ἐνάρεται γυναῖκες. Σεῖς μὲ ἐκάματε νὰ αἰσθανθῶ τὴν εὐχαρίστησιν ὅτι εἶμαι Βασιλεὺς· ναι πρέπει νὰ ἐλαφρώσω τὴν τύχην σας.

Μόλις ὁ Βασιλεὺς ἐφθασεν εἰς Στοκόλμην παρευθὺς ἐδιώρισεν εἰς ἐκείνην τὴν ἔντιμον οἰκογένειαν μισθὸν ἐπὶ ζωῆς. Μαθὼν ἔπειτα ὅτι εἰς τὸ χωρίον ἦτον ἕνας νέος τὸν ὁποῖον ἡ κόρη ὀπωσοῦν ἠγάπα, τῆς τὸν ἐδῶσεν σύζυγον προικίσας ὁ ἴδιος τὴν νέαν. Ἀφοῦ ἐνομφεύθησαν, ἡ σύζυγος δὲν ἐλησμόνησε τὴν μητέρα, ἡ ὁποία ἦτο τὸ ἀντικείμενον ὅλων τῶν φροντίδων τῆς, καὶ ἡ οἰκογένεια ἐκείνη πᾶσαν στιγμὴν εὐλόγει τὸν καλὸν Βασιλέα (οὕτως ἀκόμη ὑπὸ τῶν Σεβικῶν ὀνομάζεται) ὄνομα τὸ ὁποῖον ἀξίζει περισσότερον ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα τοῦ *Δορυκλήτορος*, *Νικητοῦ* καὶ *Μεγάλου*.

Ἱστορικοὶ, Φιλολόγοι, ὅλοι ἐπαινέσατε τὰς πράξεις τοῦ Γουστάβου Βάσαν. Οὗτος εἶναι ὁ *Βασιλεὺς Πολίτης*· ἐπίθετον τὸ καταλληλότερον καὶ τιμιώτερον ἀφ' ὅσα ἠμπορεῖ νὰ ἔχῃ ἕνας Βασιλεὺς.

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΛΟΥΪΓΙΟΥ ΙΔ'. ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ.

Εἰς τοὺς 1715 τὸν Σεπτέμβριον μῆνα.—Εἰς τὴν ἐσχάτην στιγμὴν τῆς ζωῆς του εἶπεν μεταξὺ εἰς τὰ ἄλλα τοῦ Δελφίνου διαδόχου του· Ζῆτει συμβουλὴν εἰς κάθε τι, καὶ προσπάθει νὰ γνωρίσῃς τὸ καλλήτερον καὶ εἰς αὐτὸ μένε πάντοτε.—Καὶ εἰς τοὺς δύο οἰκιακούς του οἴτινες ἔχουν δάκρυα εἰς τοὺς πόδας τῆς κλίνης του, εἶπεν· δικτὶ κλαίετε; ἴσως μὲ ἐνομίζατε ἀθάνατον;